

دوربین

اضمحلال ونوزایی در خانواده عزیز

دادمهر حبیبی

● توسعه راه‌های ارتباطی و کشف و گسترش شبکه‌های اجتماعی نگاه و منش انسان معاصر به مقوله ارتباط را دچار تغییری بنیادین کرد. تغییری که بعضی از متفکران آن را آغاز اضمحلال بنیان‌های عاطفی بشری که بر ارتباط‌های رودرو بنا نهاده شده، می‌دانند و بسیاری دیگر تنها آن را بخشی از گزاره تحول زمانی می‌بینند که اتفاق افتادن آن را گریزی نیست. نمایشگاه دوم شفق کلهر که این روزها در گالری کافه‌عکس در حال برگزاری است، بیانی تصویری از این اتفاق است. پیش از پرداختن به مجموعه آثار این نمایشگاه نکته حائز اهمیت مکانی است که آثار در آن به نمایش درآمده‌اند. این خصیصه مکانی را می‌شود با توجه به معنای متنی آثار در راستای هدف صاحب اثر در تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطب در نظر گرفت. ارجاعی فرامتنی و وابسته به مکان که در انتها به آن خواهم پرداخت. خانواده عزیز عنوان دومین مجموعه از آثار شفق کلهر است که به لحاظ اجرایی و نوع بیان شکلی خود به‌شدت از مجموعه اول فاصله گرفته است. گذاشتن تصاویر بر یکدیگر و ارائه آن به‌عنوان اثری واحد کشف نوینی نیست. بی‌شک عمر این نوع بیان به اندازه کشف و نقش خود تصویر است. اتفاقی که گاه در پیش‌طرح‌های نقاشان کلاسیک هم می‌شود آن را ملاحظه کرد. پس مجموعه حاضر در استفاده از شیوه بیان دارای نوآوری خلاقانه‌ای نیست. خانواده عزیز مجموعه آخرین عکس‌هایی است از خانه‌ای متروک- رون روزمرگی اشاره دارد و نه به معنای رهاشده در

طول زمان- و ره‌اشده است که پس از جدایی پدر و مادر- براساس آنچه در بیانیه نمایشگاه آمده- از آن عکاسی شده و تصاویری از گفت‌وگوهای متنی- تصویری در شبکه اجتماعی تلگرام و در گروهی با نام «خانواده عزیز» بر آن قرار گرفته. گروهی که تا پیش از این اعضای آن زیر یک سقف کنار یکدیگر روزگار می‌گذراندند و اکنون هر کدام در گوشه‌ای از جهان و تنها روزگار سپری می‌کنند. دو لایه تصویر ظاهری که یکی اشاره به گذشته زدست‌رفته و دیگری اشاره به حال ایجادشده بر اساس صفر و یک دارد. جهان رویاهای گذشته خانه‌دای که روزمره خود را از سلام و صبح به خیر آقا‌زین تا شب‌خوش پایانی رودروری هم می‌گذرانده‌اند، در حال حاضر واژه و شک‌لک‌ها و در بهترین حالت عکس‌هایی است که بین افراد خانواده از سراسر جهان ردوبدل می‌شود. آثاری که به دلیل پرداخت ساختاری ساده‌انگارانه باعث می‌شود از سویی به مجموعه آسیب جدی وارد شود و از دیگر سو از بروز نمایش غلواًزمین‌یانگری جلوگیری کرده است؛ هرچند ضعف در اجرا همچنان آزارنده است.

انتخاب اندازه نامناسب (به نظر می‌رسد آثار باید در ابعاد بزرگ‌تر ارائه شود) با آنچه اکنون در معرض دید مخاطب قرار داده شده و ویرایش صحیح نور و رنگ که گاه به کلیت بعضی از آثار لطمه وارد کرده، از ضعف‌های بارز و فراموش‌نشدنی پایانی مجموعه است. اما تأثیرگذاری نمایشگاه حاضر در بحث اجرایی آثار استفاده از قاب‌های عمودی است و تیرگی تصویر زیرین که در واقع پایه و اصل بنیادین حضوری و وجودی هنرمند- خانه‌ای که دیگر نیست- و اثر است، اتفاقی که برخلاف پندارهای کلاسیک که ترکیب‌بندی عمودی را بویا می‌پنداشت، حسی از انقیاد را به مخاطب منتقل می‌کند و در تقابل این روند فضای ذهنی ساختارشکنانه‌ای را پدید می‌آورد. واژه‌ها نیز که در ابتدا به نظر می‌رسد قرار است آثار حاضر را وابسته به ادبیات بیانی نشان دهد، خود گاه در سیاهی و نیستی اثر زیرین پنهان می‌شود. مثن‌ها در این آثار در جهانی معقل بین خواندن و نخواندن قرار می‌گیرند. شیوه روایی کلهر براساس دو تصویر است که یکی صرفاً عکسی از فضای ره‌اشده خانه و کانون خانواده و دیگری فضایی مجازی برای بیان است که گاه کلمه‌ها وظیفه بیان را در آن برعهده می‌گیرند و گاه عکس‌هایی از گذشته و حال هستند که بیانگری را در تصویر دوم که بر عکس‌های اول قرار می‌گیرد، بر عهده می‌گیرند. در این نقطه است که اضمحلال رابطه‌های عاطفی در قالب‌های قدیمی شکل می‌گیرد. شاید یکی دیگر از دستاوردهای هنر «روزیانگر» انتخاب روشمندی است که در آن قصاوت جایگاهی ندارد؛ روندی که زمینه ارتباطی خود با مخاطب را برآی تأویل‌های شخصی باز می‌گذارد. خانواده عزیز روایت اضمحلال و نوزایی روابط عاطفی است؛ بدون قصاوت و ادعایی که باعث فاصله‌گرفتن مخاطب از اثر شود. نمایشگاه حاضر نه با ادعای مجموعه عکس بلکه برش‌هایی تصویری و درپچه‌ای به یک اتفاق است.

پخش تیزر

در پوشش برنامه «گیشه»

«جم» باتاکتیک جدید آمد

گروه هنر: دوسال پیش تب تند پخش تیزرها در شبکه‌های ماهواره‌ای سروصدای زیادی به راه انداخت. به‌زمع بسیاری از اهالی سینما، پخش تیزر فیلم‌ها روز از این شبکه‌ها ضمن آگاه‌سازی مخاطبان از فیلم‌ها تأثیر مستقیمی در فروش گذاشت و مدتی تبلیغات فیلم‌ها به همین منوال گذشت. هزینه گزاف پخش تیزر در رسانه ملی از یک سو و برخورد سلیقه‌ای با پخش این تیزرها بخشی از علاقه‌مندی سینماگران برای پخش تیزرهایشان در شبکه‌های ماهواره‌ای بود، اما ممنوع فعالیت‌شدن چند دفتر سینمایی به علت تبلیغات ماهواره‌ای فیلم‌ها، ناگهان تمامی معادلات را به‌هم ریخت و باعث شد نگاه دیگری به شکل تبلیغات فیلم‌های سینمایی شود. این روزها با اینکه صداوسیما با اختصاص تیزر به برخی فیلم‌ها در جهت تعامل با سینماگران حرکت کرده، باز هم شاهد کاهش مخاطب سینماها هستیم. شبکه جم در تازه‌ترین تاکتیک خود مدل پخش تیزر فیلم‌ها را تغییر داده تا مخاطب بیشتری برای خود دست‌وپا کند.

***از اتمام حجت تا امضای تعهد**

نیمه نخست سال ۹۵ بود که پخش تیزر فیلم‌های سینمایی از شبکه‌های ماهواره‌ای، تور فروش فیلم را برای صاحبان فیلم‌ها داغ کرد. پخش بی‌وقفه این تیزرها و با شعار حمایت از

تعطیلی ۵ روزه تالارهای تئاتر

گروه هنر: تمامی نمایش‌های به‌صحنه‌رفته در تالارهای نمایشی مجموعه تئاتر شهر از هفتم تا یازدهم مهر اجرایی نخواهند داشت. تالارهای نمایشی مجموعه تئاتر شهر، از روز جمعه هفتم تا پایان روز سه‌شنبه یازدهم مهر به مناسبت فرارسیدن ایام تاسوعا و عاشورای حسینی اجرایی ندارند. هم‌زمان با تاسوعا و عاشورای حسینی تماشاخانه سنگلج از هفتم تا ۱۱ مهر اجرایی ندارند. نمایش «پایان بازی» که این روزها در تماشاخانه سنگلج روی صحنه است، از جمعه هفتم تا پایان سه‌شنبه یازدهم مهر اجرایی ندارند. همچنین خانه نمایش از پنجشنبه ششم مهر تا ۱۲ مهر اجرایی ندارد.

لیلی فرهادپور

محرم که می‌شود نمی‌توانم به یاد خوانسار نیفتم. (این را سال قمری گذشته هم نوشتم، اما دلیل نمی‌شود دوباره یادآوری نکنم). یادآوری محرم در خوانسار برای من غیر از اهمیت زیبایی‌شناسی این مراسم، یادآور پروژه ناکام و پر از ادعای ساخت سریال زندگی «مولانا جلال‌الدین»، شاعر ایرانی، نیز هست که دست‌اندرکاران قرار بود طوری این سریال را بسازند تا با همسایگان ترک رقابت کند. می‌دانیم که ترک‌ها مولانای فارسی‌زبان را متعلق به خود می‌دانند. چهار سال پیش (آن‌موقع که آقای سرافراز معاونت برون‌مرزی صداوسیما را برعهده داشت)، به قول «شهرام اسدی» (کارگردان اول این سریال) این معاونت محترم برون‌مرزی قصد داشت با هدف پیش‌دستی در تولید سریال مولانا ثابت کند که این فیلسوف و شاعر بزرگ جهانی جزء مفخر ملی و میهنی ماست. شهرام اسدی معتقد بود که ارزش این قضیه کمتر از تملک خلیج فارس به ایران نیست، چراکه اینگونه به جهانیان می‌فهمانیم که مولانا برای ماست و جزء افتخارات ما تلقی می‌شود، اما این آرزوی شهرام اسدی بعد از گذشت چهار سال هنوز در زمین و هوا مانده است و من نیز به‌عنوان عضو کوچکی از گروه بازیگران این سریال که ماه‌ها در خوانسار زیبا شاهد تولید آن بودم، در حسرت رسیدن به این آرزو هنوز مانده‌ام.

پاییز سال ۹۲ بود که به پروژه سریال «جلال‌الدین» در خوانسار ملحق شدم. خوانسار شهر عجیبی است، به‌خصوص وقتی یک گردشگر فرهنگی باشی. بهارش با «کلبستان‌کوه» پر از لاله‌های واژگونش هوش از سرت می‌برد و تابستانش با لطافت هوا

هنر

هنرمندان کشورمان باعث شد تا به گمان برخی از سینماگران، عده بیشتری متوجه اکران سینماها شوند و از این طریق رونق ازدست‌رفته به سینماها برگردد، اما به‌مرور سازمان سینمایی، اقدامات عملی‌تری را برای منصرف‌کردن صاحبان فیلم از تبلیغات در شبکه‌های ماهواره‌ای به کار بست. امضای تعهدنامه‌ای که به‌موجب قائل‌بودن به آن در صورت پخش تیزر از رسانه ملی، حق تبلیغ فیلم در شبکه‌های ماهواره‌ای از بین می‌رود، از جمله اقدامات عملی بود و البته دراین‌میان از تعامل خوب رسانه ملی و سینما صحبت‌های بسیاری به میان آمد که ظاهرا این توافق مسیر کند و دشواری در پیش دارد.

از سوی دیگر قرارگرفتن اسامی کارگردانان و تهیه‌کنندگان آثاری که تبلیغ فیلم‌هایشان از شبکه‌های ماهواره‌ای پخش می‌شد و به‌میان‌آمدن نام ممنوع‌الکاری برای آنها، تنش بسیاری را میان اهالی سینما ایجاد کرد. رفت‌وآمد بسیاری از تهیه‌کنندگان به دادسرا و توضیح درباره چگونگی و جرایمی پخش تیزر فیلم‌هایشان باعث شد تا بسیاری از آنها به طرق گوناگون هرگونه ارتباط با این شبکه‌ها را تکذیب کنند.

ممنوعیت فعالیت تعدادی از دفاتر سینمایی به دلیل پخش آنونس فیلم‌های آنها از شبکه جم، از دیگر حواشایی چند ماه اخیر سینمای ایران بود. پس

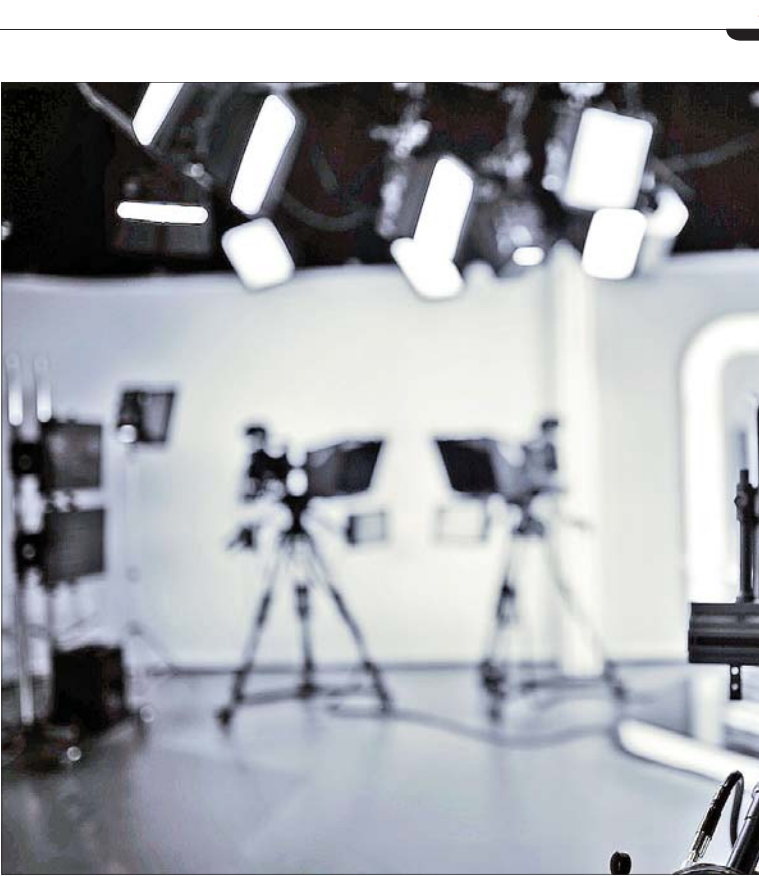
همایونفر، آهنگ‌ساز «به وقت شام» شد

ساخت موسیقی فیلم سینمایی «به وقت شام»، به کارگردانی ابراهیم حاتمی‌کیا، به کارن همایونفر رسید. فیلم‌برداری فیلم سینمایی «به وقت شام»، به کارگردانی ابراهیم حاتمی‌کیا، چندی پیش به پایان رسید و درحال حاضر مراحل فنی این فیلم در حال انجام است. مهرداد خوشبخت مشغول تدوین این اثر سینمایی است و قرار است در فیلم، ویزوال افکت نیز وجود داشته باشد. کارن همایونفر قرار است موسیقی «به وقت شام» را بسازد، البته او این روزها مشغول ساخت موسیقی سریال «حقیق»، به کارگردانی بهرنگ توفیقی است و پس از آن به سراغ ساخت موسیقی «به وقت شام» می‌رود.

محرم، مولانا و خوانسار

بلخ، آهنگری، صحافی، کوزه‌گری، پارچه و زیلوفافی و... قشک پرتاب می‌شدی به قرن ششم و هفتم. آن سال محرم به اول زمستان رسیده بود. از یگانه‌بودن مراسم عزاداری محرم در خوانسار شنیده بودم، ولی شنیدن کی بود مانند دیدن. مرتضی راوندی در تاریخ اجتماعی ایران در مورد خصوصیت مردم خوانسار می‌گوید: «و آنچه را نباید فراموش می‌باشد و در دوستی هم اگر از طرف، محبت و یکرنگی ببینند صادق‌اند. مردم خوانسار در هرکجا که باشند هوای یکدیگر را دارند» و من این را به چشم دیدم.

دیدم که چگونه جمعیت ۳۰ هزارنفری خوانسار در دهه اول محرم به دو یا سه‌برابر می‌رسد. انکار تمام خوانساری‌ها از تمام گوشه‌وکناره‌های کشور برمی‌گردند به شهرستان. همه از صبح تا شب در

اطلاعه‌ای، همکاری عوامل این پروژه با شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان را برای پخش آنونس‌های فیلم تکذیب و ضمن رد هرگونه ارتباط با شبکه‌های ماهواره‌ای، این اقدام خودسرانه گردانندگان «جم» را تقبیح کرد.

روابط‌عمومی فیلم مدیری اعلام کرد: ما در آخرین هفته‌های اکران ساعت ۵عصر قرار داریم و در بیش از دو ماه گذشته که فیلم روی پرده بود، حمایت کاملی از سوی رسانه‌ها و به‌ویژه صداوسیما در قبال فیلم را شاهد بودیم که همین اقدامات خوشبختانه موجب شد تا فیلم به مرز ۱۰ میلیارد فروش نزدیک شود. درواقع ما هیچ نیازی به تبلیغات فیلم در شبکه‌های ماهواره‌ای نداشتیم و برنامه مذکور بدون اطلاع و هماهنگی ما از شبکه جم در حال پخش است که قطعاً رضایتی به این حرکت نداریم و امیدواریم پخش آن به‌سرعت متوقف شود. این مسئله را به مسئولان وزارت ارشاد هم اعلام کرده‌ایم و امیدواریم تا در آخرین مقطع اکران هم حاشیه‌های منفی گریبانگیر فیلم نشود. ***

سینمای ایران بدون «جم» یا با «جم»، به حیات خود ادامه خواهد داد. این صداوسیماست که می‌تواند با به‌دست‌آوردن دوباره اعتماد مخاطبان، به تیزرهایی که از فیلم‌ها پخش می‌کند پشتوانه قوی‌تری بدهد.

بازگشت «سرزمین کهن» به آنتن تلویزیون

گروه هنر: مجموعه تلویزیونی «سرزمین کهن» ساخته کمال تبریزی از جمعه ۱۴ مهر روی آنتن شبکه سه سیما می‌رود. سریال سرزمین کهن پیش از این تنها با پخش چند قسمت ابتدایی متوقف شد و آنچه به عنوان توهین و تحریف تاریخ ایل بختیاری مطرح شد، موجی از اعتراضات در مناطق بختیاری‌نشین در استان‌های خوزستان، چهارمحال‌وبختیاری، اصفهان و لرستان و همچنین شخصیت‌های تأثیرگذار این قوم را در پی داشت. پس از این اعتراضات، پخش آن توقیف شد تا سریال اصلاح شود و تولید این مجموعه بار دیگر به جریان افتاد.

خیابان‌ها هستند با لباس‌های عزای تمیز و زیبا. مراسم امام حسین باید زیبا برگزار شود. شهر آذین عزا بسته و در هر کوی و برزن رنگ‌های سبز و سیاه و زرد و گاهی قرمز در و دیوار را یادآور حماسه امام حسین کرده است. دسته‌ها که با علم‌های مزین به پرهای رنگین، سرخ، سفید، بنفش، صورتی و... به هم می‌رسند، تعظیم می‌کنند و رنگ‌ها قاطی می‌شوند، جدا می‌شوند و دوباره به سر جای خود برمی‌گردند. مراسم تعزیه‌خوانی بعدازظهرها برپاست. دسته‌های شترسوار و اسب‌سوار، اشقیا و اولیا ... صدای شیپور جنگ و نقاره، نوحه‌خوانی گاهی حتی با ادوات موسیقی کلاسیک؛ یعنی کلارینت و ویلن و حتی آکاردئون... همراه با هیئت‌های سینه‌زنی یا زنجیرزنی یا عزادارانی پابرهنه درحالی‌که بر پیشانی‌شان به نشانه عزا مقداری گل زده شده و البته ندزی در قالب صبحانه و ناهار و شام.

در آن سال پروژه مولانا، در دهه اول محرم به قول معروف «آف» خورد و بعد از عاشورا وقتی همه به سر کار بازگشتند، زمزمه‌های سردی به گوش رسید؛ زمزمه‌هایی از برهم‌خوردن توافقات کارگردان و تهیه‌کننده و بعد هم شهرام اسدی رفت و مهدی همایونفر، تهیه‌کننده سریال، با کارگردانی جوان؛ یعنی شهرام معیریان قرارداد بست. فاجعه وقتی بود که سریال پس از یک‌سال پخش شد. انکار قورمه‌سبزی را با لازانیا در یک پانبرهنه بریزی و مخلوط کنی ... بهتر است بیشتر نکویم. همان‌سال مهدی همایونفر، از تولید فصل دوم این سریال که درباره بزرگ‌سالی و یختگی مولانا، حکیم و شاعر نامدار ایرانی است، خبر داد و اکنون دو سال از آن خبر می‌گذرد و هیچ خبری نشده و گویا همسایگان ترک خیالشان راحت شد که از مدعیان ایرانی مولانا کار سریال یا سینمایی برنمی‌آید. ان‌شاء‌الله که اشتباه کنند.

تماشاخانه

به بهانه تماشای «نمی‌تونیم راجع بهش حرف بزنیم»، به کارگردانی جابررمضانی سرمایه‌های ارزشمند تئاتر

اکبر عالمی

دانشیار دانشکده هنر

● جابر رمضانی، یک هنرمند آکادمیک، یک کارگردان تئاتر، با نوآوری خیره‌کننده، دانش‌آموخته این رشته در مکتب بهترین استادان دانشگاه‌های ایران در دوره تحصیلات تکمیلی است که تاکنون چهار اثر از او دیده‌ایم، بدون شک جابر رمضانی سرمایه تئاتر ایران است. خوشحالم که در تالار نمایش ایرانشهر، در کنار تندیس دوست‌داشتنی حمید سمندریان به تماشای یک اثر بیادماندنی و خیره‌کننده رفتم. این نمایش، کاملاً با آنچه قبلاً دیده‌ایم تفاوت دارد. انسان سرگشته امروز را به تصویر می‌کشاند تا بتواند سرخوردگی‌های پنهان او را در زیر چهره‌ای سرد، در سکوت پنهان کند. همه‌چیز در این نمایش سوررئالستی با دقت طراحی شده است و ایفای نقش‌های به‌ظاهر ایستا، در باطن خود، بسیار پویا با دینامیک هستند. ایفاکنندگان نقش‌ها با انرژی درونی و تحت کنترل، بازی خیره‌کننده‌ای ارائه می‌دهند. بازیگران در ایفای نقش خود، فشار این نیروی پوینده در سکون را به ثمر می‌رسانند.

در روی صندلی تماشاگران، تمرکز استادانه بازیگران بر نقش‌های خود را در سراسر این

نمایش یک‌ساعته تحسین کردم. حتی در سکوت، حس می‌کردم که چه انرژی حیرت‌آوری در معنای لحظات نهفته است...! هیچ‌وقت اغراق در تمرکز را احساس نکردم. در تمام لحظات سکون و سکوت، تمرکز ماهرانه را که اصل مسلم نمایش است، جانانه ستایش کردم. احساس می‌کردم همه‌چیز در صحنه، حتی موسیقی، ساند افکت و نور، اشیا و عناصر صحنه‌آرایی، لباس، خرگوش کوچولو و قفس، گرم خیره‌کننده و به‌طورکلی می‌زآنسن، همه‌وهمه با خطکش و پرگار محاسبه شده بود، ولی حس نمی‌شد...! آتیلا پسیانی، بیشتر از گذشته عضای این گروه، محمد چرمشیر، نویسنده توانای تئاتر که بدون خستگی می‌نویسد و هرگز در چرخه تکرار و تشابه گرفتار نشده است، همچنان نوآوری می‌کند و آثارش تحسین‌برانگیز است. جابر رمضانی، کارگردان باسوادیست که نوآوری دارد و کاری هنرمندانه و خیره‌کننده را با جرئت در تمام لحظات، کرده است. او برای تئاتر ایران، یک سرمایه ارزشمند محسوب می‌شود.

صحنه

کوکوی کبوتران حرم درشهرزاد

● **گروه هنر:** پیش‌فروش بلیت‌های نمایش «کوکوی کبوتران حرم» جدیدترین اثر گروه تئاتر شیوه به نویسندگی علیرضا نادری و کارگردانی افسانه ماهیان با رویکردی اجتماعی، از روز چهارشنبه پنج مهر ساعت ۱۲ ظهر روی سایت تیوال آغاز می‌شود. بن‌مایه نمایش «کوکوی کبوتران حرم» از جمله «این نمایش در ستایش گوش است که هوش ببخشد» الهام می‌گیرد، جمله‌ای که علیرضا نادری نویسنده نمایش‌نامه بر آن تأکید دارد و این‌بار افسانه ماهیان به‌عنوان کارگردان این نمایش را با تدابیری هوشمندانه بر ماهیت این جمله که باید ۱۲ شخصیت زن درون نمایش‌نامه خوب شنیده شوند تا رازهایی بر ما پدیدار شود، روی صحنه می‌برد. افسانه ماهیان پیش از این کارگردانی آثاری مانند هم‌هوایی، سه جلسه ترایی و از زیرزمین تا پشت‌بام را برعهده داشته است. همچنین در این نمایش که ۱۲ پرسوناژ زن دارد (به‌ترتیب نقش): مرضیه بدرقه، بهناز جعفری، ناهید مسلمی، مسیح کاظمی، عاطفه رضوی، فروغ قجاباگلی، مرضیه وفامهر، یلدا عباسی، فرزانه سهیلی، شقایق قاسمی، لیلی دقان و شهید خلیق به ایفای نقش می‌پردازند. از عوامل این نمایش می‌توان به منوچهر شجاع (طراح صحنه، لباس و نور)، امیر اسمی (طراح گرافیک)، بامداد افشار (موسیقی)، تورج ثمنی‌پور (تهیه‌کننده)، زمان فاجویی (دستیار اول کارگردان و برنامه‌ریز)، روزان کردنژاد (دستیار دوم کارگردان و منشی صحنه)، نونا نیسی و اشکان جذابیان (مدیران صحنه) و البرز تیمورزاده (عکس و ویدئو) اشاره کرد. کوکوی کبوتران حرم از ۱۳ مهر در پردیس تئاتر شهرزاد واقع در خیابان حافظ، نوفل‌لوشاتو، پلاک ۲۴ هر شب ساعت ۱۹ روی صحنه می‌رود.